

Ένας Δεκάλογος Λειτουργίας Πανεπιστημιακού Κέντρου Ερευνών για Εγκληματολόγους και Ποινολόγους στην Ελλάδα.

Το παράδειγμα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών

**του Νέστορα Ε. Κουράκη
Καθηγητή Εγκληματολογίας,
Τμήμα Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών**

Σ' ένα συνέδριο, όπως το αποψινό, που έχει ως θέμα το επάγγελμα του εγκληματολόγου σήμερα, θεωρώ ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να αναδειχθούν, με την εισήγησή μου αυτή, τα σημεία εκείνα που μπορούν να καταστήσουν χρήσιμη και εποικοδομητική για τους νέους, ιδίως, εγκληματολόγους τη λειτουργία ενός πανεπιστημιακού ερευνητικού κέντρου ποινικών επιστημών. Να εντοπισθούν, δηλαδή τα γνωρίσματα εκείνα ενός τέτοιου κέντρου, τα οποία μπορούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και να αξιοποιήσουν τα προσόντα όσων θα ήθελαν να ασχοληθούν, έστω και περιστασιακά, με τις ποινικές επιστήμες και δη την εγκληματολογία.

Βάση των αναπτύξεών μου θα αποτελέσει ο τρόπος λειτουργίας του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, του οποίου έχω την ευθύνη διοίκησης από το 2002 (έως τότε τη διεύθυνση είχε η Καθηγήτρια Κ.Δ. Σπινέλλη, που είναι τώρα Αναπληρώτρια Διευθύντρια). Ωστόσο η προσοχή μου δεν θα εστιασθεί μόνο στο έργο αυτού του Εργαστηρίου (τα σχετικά στοιχεία υπάρχουν, άλλωστε, στο διαδίκτυο: <http://old.law.uoa.gr/crime-research/>), όσο κυρίως στο πώς η λειτουργία και οι δράσεις του μπορούν να ανταποκριθούν στον ευρύτερο σκοπό του για προώθηση της εγκληματολογικής επιστήμης, αλλά και των ίδιων των εκκολαπτόμενων, ανερχόμενων, ή και ήδη ώριμων εγκληματολόγων.

Οι σκοποί ενός ερευνητικού κέντρου όπως το Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών θα μπορούσαν να κλιμακωθούν σε δέκα ειδικότερες κατευθύνσεις, με κοινό παρονομαστή τη διάχυση της εγκληματολογικής γνώσης και την ταυτόχρονη εμβάθυνσή της σε επιμέρους ερευνητικά αντικείμενα. Όταν ανέλαβα την ευθύνη του Εργαστηρίου, προσπάθησα να αναπτύξω τις δράσεις του και προς τις δέκα αυτές κατευθύνσεις. Στη συνέχεια θα επιχειρήσω να προσδιορίσω κάθε έναν από αυτούς τους σκοπούς και παράλληλα να εξηγήσω τον τρόπο που επιδιώχθηκε – μέσω δράσεων του Εργαστηρίου- η πραγμάτωσή τους. Όπως θα φανεί από τις αναπτύξεις που ακολουθούν, οι σκοποί αυτοί αφορούσαν (και αφορούν) τόσο το

ευρύτερο κοινό και την ευαισθητοποίησή του σε θέματα εγκληματικότητας, όσο επίσης τους (προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς) φοιτητές εγκληματολογικών μαθημάτων, καθώς και τους επιστήμονες εκείνους που ασχολούνται ήδη ή σκοπεύουν να ασχοληθούν επαγγελματικά με την εγκληματολογική έρευνα και διδασκαλία:

1. Παροχή πρακτικών πληροφοριών για τους πολίτες, π.χ. ως προς το πώς να αντιμετωπίζουν το έγκλημα ή πώς να συμπαραστέκονται σε άτομα από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Προς την κατεύθυνση αυτή έχει ήδη εκδοθεί, στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου, ευσύνοπτο εγχειρίδιο με τίτλο "Για να νιώθουμε ασφαλείς μέσα σε μια Κοινωνία Ενεργών Πολιτών" (2006, με επιμέλεια Ν.Ε. Κουράκη). Με αυτό επιχειρείται η ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με πρακτικές για την περιστασιακή πρόληψη και αποτροπή της εγκληματικότητας. Στο ίδιο έργο, όπως και στην ιστοσελίδα www.niotho-asfalis.gr, παρέχονται σε σχέση με ιδιαίτερες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. αλλοδαποί, ουσιοεξαρτημένοι, άνεργοι κ.λπ.) τα αναγκαία πληροφοριακά στοιχεία (διευθύνσεις και τηλέφωνα) για τις υπηρεσίες που μπορούν όσοι ανήκουν σ' αυτές τις ομάδες να απευθυνθούν, ώστε να έχουν μια συμπαράσταση στην αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων τους. Ανάλογο εγχειρίδιο εκδόθηκε στα ελληνικά και τα αγγλικά ειδικά για τους αποφυλακιζόμενους, σε συνεργασία με τον αρμόδιο φορέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης "Επάνοδος" (τίτλος του εγχειριδίου: Μετά την Αποφυλάκιση. Οδηγός Χρήσιμων Πληροφοριών για τους Αποφυλακιζόμενους, 2009, με επιμ. Ευδ. Φασούλα, Βίνας Τσιλιμγκάκη, Αρχ. Διακάκη). Μάλιστα το υλικό αυτού του Οδηγού χρησιμοποιήθηκε και από τους υπευθύνους του Σχολείου του Ειδικού Καταστήματος Κράτησης Νέων Αυλώνα, προκειμένου να καταρτισθεί ένας Οδηγός Αποφυλακισμένων, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος VEPS. Επίσης, το 2006, σε συνεργασία με το Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας, έγινε εκδήλωση και εκδόθηκε συναφής τόμος πρακτικών για τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας, μέσω των οποίων οι ενεργοί πολίτες μπορούν να βοηθούν στην κοινωνική πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών.

2. Ευαισθητοποίηση των φοιτητών αλλά και του ευρύτερου κοινού για το εγκληματικό φαινόμενο. Ως προσφορότερο μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού κρίθηκε η δημιουργία ενός δωρεάν προσβάσιμου ηλεκτρονικού εγκληματολογικού περιοδικού. Το διαδικτυακό αυτό περιοδικό, που έχει τον χαρακτηριστικό τίτλο "Η Τέχνη του Εγκλήματος" (www.theartofcrime.gr), εκδίδεται ανελλιπώς από τον Μάιο 2006 από μεγάλη ομάδα εθελοντών, με τον δημιουργικό οίστρο του Φώτη Σπυρόπουλου και του Διονύση Χιόνη, Δικηγόρων και Εγκληματολόγων. Ήδη (Φεβρουάριος 2012) έχουν κυκλοφορήσει 20 τεύχη στα

ελληνικά και 4 στα αγγλικά, με συνολική επισκεψιμότητα περί τους 82.000 αναγνώστες κατά το τελευταίο έτος, ενώ υπολογίζεται πως η μηνιαία επισκεψιμότητα φθάνει στους 6.850 αναγνώστες. Βασικό χαρακτηριστικό (και ίσως μυστικό επιτυχίας) αυτού του ηλεκτρονικού περιοδικού είναι το ότι τα κείμενά του, μολονότι έχουν πάντοτε επιστημονικά τεκμηριωμένο υπόβαθρο, όμως είναι γραμμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί να τα διαβάσει και κάποιος που δεν έχει απαραίτητως ειδικές γνώσεις εγκληματολογίας.

Προς την ίδια κατεύθυνση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού κινείται και η ετήσια έκδοση, από το 2008, ενός καλαίσθητου Εγκληματολογικού Ημερολογίου, με τη συνεργασία κυρίως του Δικηγόρου Γιώργου Φερετζάκη και την εκδοτική φροντίδα του Οίκου Αντ. Ν. Σάκκουλα.

3. Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, προβολής ταινιών και πρακτικής άσκησης για προπτυχιακούς φοιτητές. Εδώ και χρόνια οργανώνονται από το Εργαστήριο ελεύθερα σεμινάρια σε εξειδικευμένα εγκληματολογικά θέματα με θεωρητικό ενδιαφέρον αλλά και πρακτική σημασία. Έτσι, κάθε εξάμηνο γίνονται από την Βασ. Σαλεσιώτου και την κ. Μάγδα Καμπούρη σεμινάρια Δικαστικής Γραφολογίας, ενώ από το 2009 πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές επισκέψεις στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Δαφνίου και συναφή σεμινάρια από την ψυχολόγο – ψυχαναλύτρια κ. Ντόρα Περτέση-Αδάμ. Επίσης, από το 2007 υλοποιείται πρόγραμμα σχολιασμένων κινηματογραφικών προβολών στο πλαίσιο μαθημάτων εγκληματολογίας της Νομικής Σχολής και του Παντείου Πανεπιστημίου υπό την εποπτεία, αντίστοιχα, της κ. Φωτ. Μηλιώνη, εγκληματολόγου (με τη συνεργασία του Δικηγόρου κ. Γιώργου Φερετζάκη), και της Καθηγήτριας κ. Χριστ. Ζαραφωνίτου (με τη συνεργασία των κ.κ. Αναστ. Χαλκιά και Ιωάννας Γουσέτη). Στη διοργάνωση των προβολών συμμετέχουν οι Καθηγητές Νέστωρ Κουράκης και Χρ. Τσουραμάνης. Πριν από την προβολή της κάθε ταινίας διανέμεται στους ενδιαφερόμενους ενημερωτικό υλικό, ενώ μετά το πέρας της προβολής επακολουθεί συζήτηση, όπου γίνεται ανάλυση των ιδιαίτερων εγκληματολογικών διαστάσεων της ταινίας που παρουσιάσθηκε. Ακόμη, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων παρέχεται από το 2010 σε προπτυχιακούς φοιτητές η δυνατότητα να έχουν πρακτική άσκηση και εθελοντική εργασία στο Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών.

4. Έκδοση χρηστικών Οδηγών για την προώθηση των σπουδών και της έρευνας στην Εγκληματολογία. Έχουν εκδοθεί τρεις τέτοιοι Οδηγοί στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου: Ο πρώτος, με επιμέλεια της Εγκληματολόγου και Επιμελήτριας Ανηλίκων κ. Πάρης Ζαγούρα (2009), έχει έκταση περί τις 615 σελίδες και παρέχει στους ενδιαφερόμενους ακριβείς πληροφορίες για την πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών εγκληματολογίας σε βασικές χώρες της Ευρώπης

(συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας), στις ΗΠΑ και τον Καναδά. Ο δεύτερος, με επιστημονική επιμέλεια από τον υπογράφο και τον Καθηγητή Χρ. Τσουραμάνη και με συντονισμό από την Εγκληματολόγο - Ποινικόλογο κ. Μαρία Γαλανού, Δ.Ν. (2008), τιτλοφορείται "Οδηγός Εγκληματολογικής Βιβλιογραφίας", καλύπτει περί τα 240 λήμματα εγκληματολογικών όρων σε ένα τόμο περίπου 700 σελίδων και παρέχει βιβλιογραφία - αρθρογραφία (κυρίως ξενόγλωσση, αλλά και ελληνική) για όλο, κατά το δυνατόν, το φάσμα της εγκληματολογικής θεματικής. Το ενδιαφέρον αυτού του έργου είναι ότι όλα τα αναφερόμενα σ' αυτό επιστημονικά άρθρα μπορούν να μελετηθούν διαδικτυακά σε αίθουσα υπολογιστών του Πανεπιστημίου Αθηνών (στην οδό Ασκληπείου 9, όπου το Κέντρο Τεκμηρίωσης του εν λόγω Πανεπιστημίου). Τέλος, ο τρίτος και πλέον πρόσφατος Οδηγός (2011) έχει τίτλο "Λεξικό για το Αμερικανικό Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης" και η επιμέλειά του έγινε από την Καθηγήτρια Κ.Δ. Σπινέλλη και τον Δικηγόρο κ. Θωμά Σίψα. Πρόκειται για ένα αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό λεξικό, όπου οι ποινικοί όροι (π.χ. disturbing the peace = διατάραξη κοινής ειρήνης) όχι απλώς αποδίδονται με αντίστοιχες λέξεις, αλλά και αναλύονται ως προς τη νομική σημασία που έχουν στο αμερικανικό σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης.

5. Διοργάνωση ερευνών για την εγκληματικότητα και τους τρόπους αντιμετώπισής της. Μέσω των ερευνών που διεξάγει το Εργαστήριο σε κρίσιμα εγκληματολογικά θέματα της ελληνικής πραγματικότητας προωθείται η εμπάθυνση της επιστήμης, ενώ ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα σε φοιτητές ή και νεαρούς επιστήμονες να βιώσουν "εκ των ένδον" τη χαρά μιας επιστημονικής έρευνας, ώστε να αποδοθούν αργότερα, με όλα τα αναγκαία μεθοδολογικά εφόδια, στην "κατάκτηση" της εγκληματολογικής επιστήμης, στην Ελλάδα ή και στο εξωτερικό.

Στο πλαίσιο αυτό το Εργαστήριο έχει ήδη διεξαγάγει πάνω από δεκαπέντε έρευνες σε θέματα όπως τα προβλήματα των γυναικών κρατουμένων και των παραβατικών ανηλίκων, οι παραβατικές ομάδες ανηλίκων, το ζήτημα της ευθανασίας, η σχέση (αν)ασφάλειας και τιμωρητικότητας σε περιοχές των Αθηνών (συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο), καθώς και οι στάσεις και αντιλήψεις των φοιτητών σε σχέση με τη διαφθορά (συνεργασία με περισσότερα ελληνικά πανεπιστήμια). Μάλιστα το 2002 ολοκληρώθηκε από το Εργαστήριο μια ιδιαίτερα αποκαλυπτική και πρωτόγνωρη, για τα ελληνικά δεδομένα, επαναληπτική follow-up έρευνα ως προς το τι απέγιναν οι παραβατικοί ανήλικοι των οποίων τα προβλήματα είχαν διερευνηθεί παλαιότερα (1993-1995) στις φυλακές ανηλίκων. Προέκυψε τότε από την έρευνα αυτή ότι δυστυχώς οι 4 από τους 5 παραβατικοί υφίστανται εκ νέου ποινική καταδίκη ή/και επιστρέφουν στη φυλακή για κάποιον άλλο λόγο μέσα στα επόμενα 6-7 χρόνια μετά την αποφυλάκισή τους. Τα πορίσματα των περισσότερων από τις έρευνες αυτές

έχουν ήδη δημοσιευθεί στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου, στη σειρά "Ποινικά" του εκδοτ. Οίκου Αντ. Ν. Σάκκουλα ή σε άρθρα επιστημονικών περιοδικών.

6. Προώθηση του επιστημονικού διαλόγου μέσω συνεδρίων, ημερίδων και άλλων εκδηλώσεων που διοργανώνει το Εργαστήριο. Οι εκδηλώσεις αυτές αφορούν είτε την παρουσίαση και συζήτηση των πορισμάτων από διεξαχθείσες έρευνες του Εργαστηρίου, είτε, συχνότερα, την πολυπρισματική προσέγγιση ζητημάτων που απασχολούν έντονα την ελληνική κοινωνία, όπως π.χ. την παραβατικότητα των ανηλίκων στην Ελλάδα, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε συνάρτηση με τις νέες τεχνολογίες, τους ασυνόδετους αλλοδαπούς ανηλίκους, τα προβλήματα των αποφυλακισμένων, την ενδοοικογενειακή βία, τη διαφάνεια σε συνάρτηση με την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, τις εφικτές παρεμβάσεις για απεξάρτηση των ουσιοεξαρτημένων, την ψυχαναλυτική προσέγγιση των βίαιων πράξεων, την κοινωνική ένταξη του νεαρού παραβάτη από τη σκοπιά της διεπιστημονικότητας και της διεισδυτικότητας, τον ρόλο της συμβουλευτικής στη φυλακή, τη σημασία του εθελοντισμού στην αντιμετώπιση του εγκλήματος, κ.λπ. Σημειώνεται ότι στις εκδηλώσεις αυτές, πέρα από τη δυνατότητα που προσφέρεται ακόμη και σε ταλαντούχους νεαρούς φοιτητές ή νεαρούς εγκληματολόγους να συμμετάσχουν σ' αυτές με εισήγησή τους, υπάρχει και το πρόσθετο θετικό στοιχείο ότι κατά κανόνα γίνεται όχι απλώς διάγνωση του διερευνώμενου εγκληματολογικού ζητήματος, αλλά και προσπάθεια παρουσίασης εφικτών τρόπων για αντιμετώπιση του προβλήματος σε επίπεδο αντεγκληματικής πολιτικής. Όλες οι εκδηλώσεις του Εργαστηρίου πραγματοποιούνται με ελεύθερη είσοδο και κατά κανόνα δημοσιεύονται, όπως και τα πορίσματα των ερευνών, στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου, ως Πρακτικά Συνεδρίων.

7. Συνεργασία με επιστημονικούς ή κοινωνικούς φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού. Η συνεργασία αυτή επιδιώκεται και πραγματοποιείται εν πρώτοις στις εκδηλώσεις που διοργανώνει το Εργαστήριο. Πρωτοποριακή υπήρξε, έτσι, η συνεργασία, κατά το 2006, με τον Ερευνητικό Όμιλο Φοιτητών Νομικής για τη διοργάνωση του Πρώτου Φοιτητικού Συνεδρίου Εγκληματολογίας. Ανάλογες συνεργασίες έχουν λάβει χώρα με την Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος και το ΚΕ.Θ.Ε.Α. για το συνέδριο με θέμα "Απεξάρτηση και Ποινική Δικαιοσύνη" (2008), με την Ένωση Φοιτητών ELSA με θέμα "Εκδίκαση Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας" (2007), με τον φορέα "Επάνοδος" ως προς την αντιμετώπιση προβλημάτων των αποφυλακισμένων (2009), με τον Σύνδεσμο Επιμελητών Ανηλίκων Δικαστηρίων Ανηλίκων Ελλάδας ως προς την κοινωνική ένταξη νεαρών παραβατών (2008), με το ΤΕΙ Μεσολογγίου για τη διδασκαλία και έρευνα της εγκληματολογίας στην Ελλάδα (2009), με την Ελληνική Εταιρεία Εγκληματολογίας για

τον Κώδικα Δεοντολογίας των Εγκληματολόγων (2008), με την Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής για τα ζητήματα της μεταναστευτικής πολιτικής (2010), καθώς επίσης με τον Συνήγορο του Πολίτη και την Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος για την αντιμετώπιση της διαφθοράς (2011).

Όμως, πέρα από τις συμπράξεις με αρμόδιους φορείς για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, το Εργαστήριο προχωρεί σε τέτοιες συνεργασίες και για άλλους λόγους, όπως η πραγματοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων (π.χ. με το Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης στην Ολλανδία ως προς ζητήματα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης σε ανηλίκους, 2010), είτε για την αξιολόγηση προγραμμάτων που εφαρμόζονται σε σωφρονιστικά καταστήματα για τη θεραπεία και κοινωνική επανένταξη ουσιοεξαρτημένων (προγράμματα "Στροφή" και "Έν Δράσει" του ΚΕ.Θ.Ε.Α. για εξαρτημένους κρατούμενους 2005-2006), ή, ακόμη, για την παροχή επιστημονικών υπηρεσιών σε φορείς της Ελλάδας, όπως η Ελληνική Στατιστική Αρχή, αλλά και του εξωτερικού (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο διευρωπαϊκής έρευνας για τις απάτες εις βάρος των συμφερόντων της, 1994-1995).

8. Καταγραφή και διάδοση της επιστημονικής γνώσης μέσω εκδόσεων και δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου. Τόσο τα πορίσματα των ερευνών που διεξάγονται από το Εργαστήριο, όσο και τα πρακτικά των συνεδρίων ή άλλων εκδηλώσεων που διοργανώνονται, εκδίδονται στη συνέχεια, όπως σημειώθηκε ήδη, σε μορφή εύχρηστων τόμων, στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου, με την εκδοτική φροντίδα του Οίκου Αντ. Ν. Σάκκουλα. Επίσης, κατά καιρούς έχουν δημοσιευθεί στην ίδια σειρά αφενός ενδιαφέρουσες μονογραφίες και διατριβές, όπως του Ουίλιαμ Αλοσκόφη για τον Άτυπο Κώδικα Συμπεριφοράς των Κρατουμένων (2010) και του Φώτη Σπυρόπουλου για τον Σχολικό Τραμπουκισμό (2011), και αφετέρου χρηστικοί οδηγοί, όπως οι προαναφερθέντες τρεις Οδηγοί για εγκληματολογικές μεταπτυχιακές σπουδές, για εγκληματολογική βιβλιογραφία και για απόδοση λέξεων και εννοιών του αμερικανικού συστήματος. Συνολικά, έχουν εκδοθεί έως τώρα 26 τόμοι, που κατά γενική ομολογία έχουν συμβάλει ουσιαστικά στον εμπλουτισμό της ελληνικής εγκληματολογικής βιβλιογραφίας.

9. Ανάδειξη του έργου νέων επιστημόνων. Στις έρευνες και τις εκδηλώσεις που πραγματοποιεί το Εργαστήριο, επιδιώκεται όχι μόνο να ευαισθητοποιηθούν το κοινό και οι φοιτητές στα ζητήματα της εγκληματολογικής επιστήμης, αλλά και να δοθεί βήμα σε ανερχόμενους επιστήμονες για να ερευνήσουν εις βάθος τα εν λόγω ζητήματα και να διατυπώσουν νέες πρωτότυπες ιδέες. Στα περισσότερα από τα συνέδρια και τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται από το Εργαστήριο, καθώς και στα κείμενα που δημοσιεύονται στο ηλεκτρονικό μας περιοδικό, κεντρικό ρόλο διαδραματίζουν συνήθως νεαροί διδάκτορες της εγκληματολογίας ή και προικισμένοι

κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, έτσι ώστε τελικά το Εργαστήριο να αποτελεί σε συνεχή βάση ένα "φυτώριο" νέων επιστημόνων. Μια γρήγορη ματιά στα ονόματα και τις ιδιότητες των εισηγητών στα συνέδρια και τις ημερίδες του Εργαστηρίου ή των μετεχόντων στα ερευνητικά προγράμματα και στην αρθρογραφία του ηλεκτρονικού περιοδικού μας αρκεί για να τεκμηριώσει με άμεσο τρόπο τη σημασία του Εργαστηρίου στην ανάδειξη μιας πολλά υποσχόμενης "νέας γενιάς" εγκληματολόγων στη χώρα μας. Στον κύκλο αυτών των νέων εγκληματολόγων ανήκουν οι περισσότεροι από τους επιστήμονες που προαναφέρθηκαν ήδη, όπως (αλφαβητικά) η Ελένη Βαρελά, η Μαρία Γαλανού, η Ιωάννα Γουσέτη, η Πάρη Ζαγούρα, η Μάρθα Λεμπέση, η Φωτεινή Μηλιώνη, η Αναστασία Παπαγεωργίου, ο Θωμάς Σίψας, ο Φώτης Σπυρόπουλος, η Ευδοξία Φασούλα, ο Γιώργος Φερετζάκης, ο Ευ. Χαϊνάς και ο Διονύσης Χιόνης.

10. Γενικότερη προώθηση των αρχών του εθελοντισμού και του ανοιχτού πνεύματος στον χώρο της εγκληματολογίας. Κατά τα 20 έτη λειτουργίας του το Εργαστήριο ανέπτυξε τις δράσεις του και επεδίωξε να πραγματώσει τους σκοπούς του χωρίς ουσιώδη οικονομικά μέσα, βασιζόμενο πρωτίστως στον "πατριωτισμό" των συνεργατών του. Όπως είχα αναφέρει και στο Συνέδριο του Μεσολογγίου για τη διδασκαλία και έρευνα της Εγκληματολογίας στην Ελλάδα (τόμ. 22 στη σειρά δημοσιεύσεων του Εργαστηρίου, 2011, σελ. 570), όλες οι έρευνες του Εργαστηρίου έγιναν ή χωρίς καθόλου οικονομική υποστήριξη ή με ένα ποσό της τάξεως των 2000 ευρώ κάθε φορά, το οποίο δόθηκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε όσους φοιτητές μετείχαν της κάθε έρευνας. Αντίθετα, τα μέλη ΔΕΠ που μετέχουν σ' αυτές τις έρευνες και τις συντονίζουν, δεν παίρνουν ούτε ένα ευρώ. Το ίδιο ισχύει επίσης για τις εκδηλώσεις ή συνέδρια που πραγματοποιούνται και τις εκδόσεις που βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Και εδώ ο εθελοντισμός και η αφιλοκέρδεια από όλες τις πλευρές αποτελεί τον κανόνα. Περαιτέρω, ουδέποτε οι επιλογές του Εργαστηρίου ως προς τους εισηγητές ή τη θεματολογία έγιναν με βάση ιδεολογικές ή άλλες προκαταλήψεις. Ανέκαθεν στους επί κεφαλής και τα μέλη του Εργαστηρίου επικράτησε η αντίληψη ότι στην επιστήμη δεν επιτρέπονται παρωπίδες και ότι, αντίθετα, πρέπει να ακούγονται όλες οι απόψεις, όσο ανατρεπτικές και αν είναι, αρκεί να τεκμηριώνονται επιστημονικά. Αυτόθροη συνέπεια αυτής της ανοιχτής αντίληψης για τα επιστημονικά πράγματα είναι και το γεγονός ότι το έργο του Εργαστηρίου, σε ειδική εκδήλωση που έγινε στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών το 2007, επαινέθηκε από πρώην Υπουργούς Δικαιοσύνης προερχόμενους από όλο το φάσμα των πολιτικών παρατάξεων, δηλ. από τον Ιωάννη Βαρβιτσιώτη, τον Απόστολο Κακλαμάνη και τον Φώτη Κουβέλη. Μάλιστα ο τελευταίος από αυτούς τόνισε χαρακτηριστικά: "... Έχω τη βεβαιότητα ότι παράγεται σε πάρα πολλούς τομείς ένα εξαιρετικά σημαντικό έργο μέσα στο Πανεπιστήμιο και ένα τέτοιο έργο είναι αυτό που

παράγεται από το Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εύχομαι να γίνουν πολλοί οι κοινωνοί των καταγραφών των συμπερασμάτων και των προτάσεων που σε αυτά τα βιβλία [της σειράς δημοσιεύσεών του] κάνει το Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα συγχαρητήριά μου είναι και αυτονόητα και δεδομένα και εύχομαι να συνεχίσουν καθηγητές, διδακτικό προσωπικό και, κυρίως, οι μέλλουσες και μέλλοντες συνάδελφοί μας, με την ίδια προσπάθεια, για να ακυρώσουν το επιχείρημα και τον ισχυρισμό ότι τίποτε δεν λειτουργεί στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο" (βλ. σχτ. σημείωμα στο περ. "Ποινικός Λόγος" ΣΤ' 2006, 1699-1703: 1702).